

Kastamonu mebusu Dr. Suat Beyin, Karahisar maden suyu şişelerinden bazı ücret ve resimlerin alınmaması hakkında 2/51 numaralı kanun teklifi ve İktisat Dahiliye, Maliye, Bütçe ve Nafia encümenleri mazbataları

Yüksek Reisliğe

Mucip sebeplerle birlikte takdim ettiğim kanun teklifinin Umumi heyete arzına lütfen delâlet buyurulmasını temenni ederim efendim.

Kastamonu Mebusu
Dr. Suat

Mucip sebepler

İmtiyazlı Hilâliahmer hayır cemiyetine ait olan Karahisar maden suyu, bütün dünyadaki benzerlerine faik şifalı hassaları haiz olduğu halde her yerde otuz kuruş gibi yüksek bir fiatle satılmakta olması sarfiyatını pek azaltmaktadır. Az sarfedilmesi yüzünden de hem Hilâliahmer ve hem halkın umumî sıhhati zarar etmektedir.

Diğer ecnebi memleketlerde böyle hususî tedbirlerle fiati tenzil edilerek sarfiyatı tezyit olunduğundan bir taraftan Hilâliahmerin varidatını çoğaltmak, diğer taraftan da halkın sıhhatini korumak için merbut kanun teklifinin kabulünü istirham ederim efendim.

Kastamonu Mebusu
Dr. Suat

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 29
Esas No. 2/51

20 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Hilâliahmer cemiyetine ait Karahisar maden suyu şişelerinin gümrük, oktruva resimleriyle şimendifer, vapur nakliye ücretlerinden muaf tutulmaları hakkında Kastamonu mebusu Dr. Suat Bey tarafından verilip encümenimize havale edilen kanun teklifi tetkik ve müzakere olundu:

Bu nevi maden sularının içilmesi bir çok hastalıklarda zarurî bir ihtiyaç olup bütün dünyaca şifaî hassaları camii emsali suların fennî ve sıhhi bir şekilde ihzar ve halkın geniş miqyasta istifadelerine arzı yollarını teshil edecek tedbirler alınmakta bulunduğu izahattan müstağni bir hakikat olmakla encümenimiz bu noktadan teklifin esaslı bir suretle tetkik ve mütaleasını faydalı görmüştür.

Yapılan uzun tetkikata nazaran bu gün bir şişe maden suyunun başlıca istihlâk şehirlerine takriben yirmi sekiz kuruşa mal olduğu ve otuz kuruşa satıldığı anlaşılmaktadır. Yirmi sekiz kuruş

maliyet fiatinin içerisinde su parası olarak hesap edilen % 45 santim derecesinde ehemmiyetsiz bir şey olup bu da membada yapılan tesisatın bir kısım işletme masarifine karşılık tutulmaktadır. Geri kalan şişenin bedeli gümrük ve duhuliye resimleriyle muamele vergisi ve nakliye ücretleri olup bu hesaba nazaran Hilâliahmer satış bedelinden çok az bir kâr kalmış oluyor. Bu noktai nazardan geniş mikyasta ve ucuz olarak ammenin istifadesine arzı arzu edilen bu suyun satış bedelinden Hilâliahmerce tenzilât yapılabilmesi imkânı yok demektir.

Hayatî zaruretler dolayısıyla maden sularının ucuz satılmasında sıhhi ve içtimai büyük faydalar mülâhaza edilmekle beraber teklifte istenilen muafiyetin derecesi şümül ve tesirini tetkik etmeği encümenimiz faydalı bulmuştur.

Bu muafiyet iki kısım olup biri gümrük resmi, muamele vergisi ve Devlet vesaiti nakliye ücretleri gibi ya doğrudan doğruya veya dolayısıyla muvazenei umumiyeye tesir yapan vergi ve resimler, diğeri ise belediyeleri alâkadar eden duhuliye resmidir.

Elde edilen ihşai malûmata nazaran Hilâliahmerin bu gün senede sarfettiği Karahisar maden suyu, üç yüz bin şişe kadardır. Bir şişeden alınan gümrük resminin iki kuruş ve muamele vergisinin takriben bir kuruş kadar olmasına nazaran her iki resmin balığı (9 000) liraya kadar bir yekûn tutmaktadır. Nakliye ücretlerine gelince: Bunların hepsinin demiryolu ile nakillerini kabul ettiğimize göre boş ve dolu şişelerin vasatî şimendifer nakliye ücreti bir biri üzerine 2/75 kuruş olmasına nazaran sekiz bin küsur lira kadar bir meblâğ olur. Yukarıda arzedilen gümrük resmi ve muamele vergisiyle beraber muvazenei umumiyeyi alâkadar eden kısım, nihayet on yedi bin lira radde-sinde bir muafiyeti istilzam etmektedir. Belediyeleri alâkadar eden duhuliye resmine gelince: Bunun de yekûnu üç dört bin lira kadar olup muhtelif istihlâk şehirlerini alâkadar etmesi cihetile şayanı ehemmiyet değildir.

Arz ve izah edilen bu hesaplara nazaran teklifin esasını kabul etmekte encümenimiz bir mahzur görmemiş ancak verilecek muafiyetin tek bir müesseseye inhisar ettirilmeyerek muayyen şerait altında Hükûmetçe istenilen fennî ve sıhhi evsafı temin edecek tesisatı vücade getiren emsali müessesata da teşmilini adalet noktai nazarımdan muvafık ve zarurî görmüştür.

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarı ile kaplıcalar tesisatı hakkında neşredilen 927 numaralı kanunun kaplıca ve maden suyu tesisatında esasen bazı muafiyetler kabul edilmiş bulduğundan encümenimiz bu teklifin de mezkûr kanuna tezyilini münasip görmüş ancak talep edilen muafiyetlerden nakliye ücretlerine ait kısmın yüzdeelli olarak kabulünü kâfi görerek kanunun başlığını ve birinci maddeyi bu esasa göre tertip ve tanzim etmiştir. İkinci üçüncü maddeler usule ait maddelerdir.

Havalesi mucibince Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İk. En. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Edirne	Ş. Karahisar	A. Karahisar	İstanbul	İzmir	Bolu	Zonguldak
Şakir	İsmail	Akosmanzade İzzet	H. Vasıf	M. Sadettin	Şükrü	Ragıp

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Karar No. 54

Esas No. 2/51

31 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Hilâliahmer Cemiyetine ait Karahisar maden suyu şişelerinin gümrük, okturva resimleriyle şimendifer, vapur nakliye ücretlerinden muaf tutulmaları hakkında Kastamonu mebusu Dr.

Suat Bey tarafından verilip encümenimize havale buyurulan kanun teklifi ve olbaptaki İktisat encümeni mazbatasile tetkik ve müzakere olundu:

Kanun lâyihası heyeti umumiyesi itibarile encümenimizce kabul edilmekle beraber, 1 inci maddede fennî ve sıhhi tesisat yaptıkları takdirde dahilde mümasili yapılmaya kadar harig-ten gelecek şişelerin matlûp muafiyetlerinden istifadelerinin (100 000) yüz bin lira gibi azâm bir sermaye ile takyidi memleketimizin her tarafında bulunan bu gibi maden sularından istifa-deyi imkânsız bırakacağından (ve en az yüz bin lira kıymetinde bulunmak) ibaresi tayyedil-miştir.

Okturva resminin lâğvi hakkındaki kanun Yüksek Meclişe müzakere edilmek üzere bulun-duğundan (ve bu boş şişeler ile maden suyu doldurulmuş olanlarından dahuliye resmi) ilâvesi de tayyolunmuştur.

Bu suretle gümrük resminin lâğvile nakil masrafı tenzilâtından bilistifade memlekete giren şişelerin, başka ticaret ve sanayi erbabı tarafından kullanılmamasını teminen işbu maddeye:

(Bu şişelere diğer ticaret ve sanat müesseseleri tarafından imal edilen maddeler konamaz ve bu suretle satılamaz. Aksi hareket edenlerin şişeleri muhteviyatı ile beraber musadere edilir ve mütecasirlerinden beher şişe için bir liradan beş liraya kadar para cezası alınır) fıkrası ilâve edilmiştir.

Son fıkradaki ceza hükmünün de tetkiki zımında bir kere de Adliye encümenine havalesi yüksek reylerine bağlıdır.

Da. E. Reisi	Reis V.	M. M. N.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Tekirdağ		Giresun		Şebiri K.	Çorum	Kütahya
<i>Cemil</i>		<i>A. Münir</i>		<i>Vasfi Raşit</i>	<i>İ. Kemal</i>	<i>Memet</i>
Aza	Aza	Aza	Aza			
Bursa	Ordu	Elâziz	Zonguldak			
<i>Emin fikri</i>	<i>İsmail</i>	<i>Hüseyin</i>	<i>Rifat</i>			

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 58

Esas No. 2/51

3 - VI - 1933

Yüksek Reisliğe

Kastamonu mebusu Dr. Suat Beyin Karahisar maden suyu şişelerinin, gümrük, oktruva resim-lerile şimendifer, vapur nakliye ücretlerinden muaf tutulması hakkındaki teklifi ve Dahiliye encüme-ninin bu husustaki mazbatası encümenimize havale edilmekle müzakere ve tetkik olundu.

Teklifin heyeti umumiyesi muvafık görülmüştür. Aneak muhtelif mahiyetteki hükümleri bir mad-deye toplamak kanunların tedvinindeki usul ve teamüle uygun olmadığı cihetle birineci maddenin müeyyideye ait olan fıkrası ayrı bir madde olarak tertip edilmiş ve bu maddenin memnuiyete ait fıkrası yalnız şişelerin satılmasına hasredilmek suretile tashihat yapılmıştır.

Dahiliye encümeninin ikinci maddesi üçüncü ve üçüncü maddesi dördüncü madde olarak kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. R.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Burdur		Isparta	İstanbul	Balıkesir	Diyarbakir
<i>M. Şeref</i>		<i>Kemal Turan</i>	<i>Hamdi M.</i>	<i>Pertey</i>	<i>Zülfi</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 223
Esas No. 2/51

10 - VI - 1933

Yüksek Reisliğe

Kastamonu mebusu Dr. Suat Beyin Karahisar maden suyu şişelerinin gümrük, oktruvo resimlerle, şimendifer, vapur nakliye ücretlerinden muaf tutulması hakkındaki teklifi Dahiliye ve Maliye encümenlerinde tetkik edildikten sonra encümenimize havale olunduğundan okundu ve tetkik olundu.

Filvaki Karahisar maden sunu halkımızın sıhhati üzerinde mühim bir âmil olabileceği aşikârdır. Halbuki teklifte sayılan ve affi istenilen resim ve ücretler bu suyun yüksek bir fiatle satılmasına sebebiyet vermekte ve bu ise suyun sürümüne mâni olmakta bulunduğundan encümenimiz de Maliye encümeninin hazırladığı kanun lâyihasını, Karahisar maden suyunun memlekette mutedil bir fiatle elde edilebilir ümidile aynen kabul etmiştir. Müstaceliyet kararı ile Umumî Heyete arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kıldır.

Reis Na.							
Isparta	Çorum	Edirne	Kayseri	Kırklareli	Manisa	Niğde	Sıvas
Mükerrem	Mustafa	Faik	A. Hilmi	Şevket	M. Turgut	Faik	M. Remzi
Yozgat							
S. Sırrı							

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia Encümeni
Karar No. 2
Esas No. 2/51

25 - XII - 1933

Yüksek Reisliğe

Karahisar maden suyu şişelerinin gümrük ve oktruva resimlerle, şimendifer ve vapur nakliye ücretlerinden bu şişelerin muaf tutulması hakkındaki teklifi kanunî encümenimize havale buyurulmuş olmakla tetkik ve müzakere olundu. Maden suyu şişelerinin muhtelif masrafları hakkında tanzim edilmiş olan cetvelin tetkikından bir şişe suyun şişe fiatı dahil olarak maliyet fiatı, Hamam istasyonunda 20/525 kuruşa ve Ankarada (27/168) ve İstanbulda (28/738) ve Adanada (28/03) ve Mersinde (28/19) kuruşa balığ olduğu görüldü. Pek kıymetli şifa hassalarına malik olan bu sudan ihtiyaç sahiplerinin istifadesi noktai nazarından bu fiat hakikaten pahalı olmakla gümrük resminden maada muamele vergisinden de muafiyeti tezekkür edilmiş ve Nafia ve Maliye vekilleri Beyefendilerce kabul edilmiştir.

Şimendifer ve vapur ücretlerinden ise yüzde elli tenzilât icrası İktisat, Maliye, Dahiliye, Bütçe encümenlerince münasip görülmüş olmakla encümenimiz de bu karara iştirak cylemiştir. Bunun için lâyihanın birinci maddesinin birinci fıkrası (gümrük resmi ve muamele vergisi alınmaz) suretinde tadil olunmuştur. Devlet demiryolları idaresi tarifei asliyeden umumî tenzilât yaparak halen (37 numaralı) tenzilâtlı bir tarife tatbik etmektedir. İleride bu tarifenin daha ziyade indirilmesi de muhtemeldir. Binaenaleyh maden suyu nakliyatının böyle bir halde de istifade edebilmesi ve tenzilâtın mutlakıyetle yüzde elliye munhasır kalmaması için kanunun birinci maddesinin son

fıkrası (cari tenzilâtlı tarifeler üzerinden azamî yüzde elli ücret alınır) suretinde tadili muvafık görülmüştür. Bu veçhile tadil olunan lâyiha umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmasına karar verildi.

Nafı En. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
Samsun	Erzincan	Manisa	Tekirdağ	Mersin	Isparta	Eskişehir
<i>Etem</i>	<i>A. Samih</i>	<i>Osman</i>	<i>M. Rasim</i>	<i>S. Fikri</i>	<i>H. Hüsnü</i>	<i>Ahmet</i>

Dr. SUAT BEYİN TEKLİFİ

İKTİSAT ENCÜMENİNİN
TADİLİ

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 10 haziran 1926 ve 1927 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — İmtiyazı Hilâhmer Cemiyetine ait olan Karahisar maden suyu şişeleri; gümrük ithalât resminden ve şimendifer ve seyrisefainine ait nakliye ücretlerinden ve belediyelerin aldıkları oktruva resminden muaftır.

MADDE 1 — Maden suyu imtiyaz sahipleri İktisat ve Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletlerince müştereken tensip edilen evsafa muvafık olmak ve en az yüz bin lira kıymetinde bulunmak üzere fennî ve sıhî tesisat yaptıkları takdirde dahilde mümasili yapılınca kadar hariçten getirecekleri membaa mahsus soğuk damga işaretli boş maden suyu şişelerinden gümrük resmi ve bu boş şişeler ile maden suyu doldurulmuş olanlarından duhuliyeye resmi alınmaz.

Yukarıki fıkra mucibince hariçten getirilecek veya dahilde toplanıp tekrar doldurulmak üzere membarna gönderilecek boş şişeler ile membada maden suyu doldurularak muhtelif mahallere sevkolunacak dolu şişelerin Devlet demir ve denizyolları vesaitile yapılacak nakliyattan cari tarifeler üzerinden yüzde elli ücret alınır.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN
TADİLİ

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 10 haziran 1926 ve 1927 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Maden suyu imtiyaz sahipleri İktisat ve Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletlerince müştereken tensip edilen evsafa muvafık olmak üzere fennî ve sıhî tesisat yaptıkları takdirde dahilde mümasili yapılınca kadar hariçten getirecekleri membaa mahsus soğuk damga işaretli boş maden suyu şişelerinden gümrük resmi alınmaz.

Yukarıki fıkra mucibince hariçten getirilecek veya dahilde toplanıp tekrar doldurulmak üzere membarna gönderilecek boş şişeler ile membada maden suyu doldurularak muhtelif mahallere sevkolunacak dolu şişelerin Devlet demir ve denizyolları vesaitile yapılacak nakliyattan cari tarifeler üzerinden yüzde elli ücret alınır. Bu şişelere diğer ticaret ve sanat müesseseleri tarafından imal edilen maddeler konamaz ve bu suretle satılamaz. Aksi hareket edenlerin şişeleri muhteviyatı ile beraber musadere edilir ve mütecasirlerinden beher şişe için bir liradan on beş liraya kadar para cezası alınır.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 10 haziran 1926 ve 1927 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Maden suyu imtiyaz sahipleri İktisat ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletlerince müştereken tensip edilen evsafa muvafık olmak üzere fennî ve sıhhi tesisat yaptıkları takdirde dahilde mümasili yapılmaya kadar hariçten getirecekleri membaa mahsus soğuk damga işaretli boş maden suyu şişelerinden gümrük resmi alınmaz.

Yukarıki fıkra mucibince hariçten getirilecek veya dahilde toplanıp tekrar doldurulmak üzere membarna gönderilecek boş şişeler ile membada maden suyu doldurularak muhtelif mahallere sevkolunacak dolu şişelerin Devlet demir ve denizyolları vesaitile yapılacak nakliyattan cari tarifeler üzerinden ancak yüzde elli ücret alınır.

MADDE 2 — Bu şişelere diğer ticaret ve sanat müesseseleri tarafından imal edilen maddeler konup satılamaz. Bu hüküm hilâfında hareket edenlerin şişeleri muhteviyatı ile beraber musadere edilir ve mütecasirlerinden beher şişe için bir liradan on beş liraya kadar para cezası alınır.

NAFİA ENCÜMENİNİN TADİLİ

MADDE 1 — Maden suyu imtiyaz sahipleri İktisat ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletlerince müştereken tensip edilen evsafa muvafık olmak üzere fennî ve sıhhi tesisat yaptıkları takdirde dahilde mümasili yapılmaya kadar hariçten getirecekleri membaa mahsus soğuk damga işaretli boş maden suyu şişelerinden gümrük resmi ve muamele vergisi alınmaz.

Yukarıki fıkra mucibince hariçten getirilecek veya dahilde toplanıp tekrar doldurulmak üzere membarna gönderilecek boş şişeler ile membada maden suyu doldurularak muhtelif mahallere sevkolunacak dolu şişelerin Devlet demir ve deniz yolları vesaitile yapılacak nakliyatından cari tenzilâtli tarifeler üzerinden azamî yüzde elli ücret alınır.

MADDE 2 — Maliye encümeninin 2 nci maddesi aynen

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükmünü icraya Maliye vekili memurdur,

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Maliye, İktisat ve Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilleri memurdur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Maliye, İktisat ve Sıhhat ve içtimaî muavenet vekilleri memurdur.

MADDE 3 — Dahiliye encümeninin ikinci maddesi aynen

MADDE 4 — Dahiliye encümeninin üçüncü maddesi aynen

MADDE 3 — Dahiliye encümeninin 2 nci maddesi aynen

MADDE 4 — Dahiliye encümeninin 3 üncü maddesi aynen

